ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

- лицата, работещи по трудови правоотношения;
- управителите и прокуристите на търговски дружества, на еднолични търговци и на техните клонове и на клоновете на чуждестранните юридически лица, членовете на съвети на директорите, на управителни и надзорни съвети и контрольорите на търговски дружества, синдиците и ликвидаторите, както и лицата, работещи по договори за управление на неперсонифицирани дружества и лицата, на които е възложено управлението и/или контролът на държавни и общински предприятия по глава девета от ***Търговския закон***, техни поделения или на други юридически лица, създадени със закон; включително изпълнителите по договори за управление и контрол в бюджетните предприятия (по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на ***Закона за счетоводството***); ***(виж забележка)**
- лицата, упражняващи трудова дейност на изборни длъжности, както и служителите с духовно звание на Българската православна църква и други регистрирани вероизповедания по ***Закона за вероизповеданията***.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД

Получените или начислените, но неизплатени или неначислени брутни месечни възнаграждения по тези правоотношения.
- не по-малък от минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя/ минимална месечна работна заплата за страната (Виж Фиш I.I.8.1).
- не по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход (Виж Фиш I.I.8.2).

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

*ЗАБЕЛЕЖКА

Във връзка с дължимите осигурителни вноски за лицата, упражняващи трудова дейност по чл. 4, ал. 1, т. 7 от КСО, е издадено Указание № 24-00-7/25.02.2010 г. на Изпълнителния директор на НАП, което по отношение на „неначислени възнаграждения" е допълнено с Указание № 24-00-10/10.03.2010 г. Според допълващото указание като „**неначислени възнаграждения**" по смисъла на чл. 6, ал. 2 от КСО на лицата, които упражняват дейност по чл. 4, ал. 1, т. 7 от КСО, могат да се считат единствено **дължимите възнаграждения**, които не са намерили отражение в счетоводството на дружеството в противоречие с основните принципи за текущо начисляване и съпоставимост на приходите и разходите, залегнали в ***Закона за счетоводството***. Възнагражденията им могат да бъдат изплатени или неизплатени, но когато те са осчетоводени, се дължат осигурителни вноски.
Когато възнаграждения не са договорени или определени по съответния ред, не възниква задължение за внасяне на осигурителни вноски по реда на чл. 6, ал. 3 от КСО върху неначислени възнаграждения.

ВНИМАНИЕ

Съгласно допълнението в чл. 6а от ***Кодекса за социално осигуряване*** (КСО), в сила от 01.01.2018 г., осигурителните вноски за командировани или изпратени лица по реда на чл. 121а, ал. 1, т. 1 и ал. 2, т. 1 от ***Кодекса на труда*** (КТ) и по смисъла на чл. 12, параграф 1 от ***Регламент (ЕО) №883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г.*** (Регламент (ЕО) №883/2004) за координация на системите за социална сигурност в държави членки на Европейския съюз, на Европейското икономическо пространство или Конфедерация Швейцария се дължат върху получените, включително начислените и неизплатените, брутни месечни възнаграждения или неначислените месечни възнаграждения, както и други доходи от трудова дейност в приемащата държава и в България, но върху не по-малко от минималните ставки на заплащане на труда в приемащата държава. Кумулативното изпълнение на двете условия- командироване или изпратени по реда на чл. 121а, ал. 1, т. 1 и ал. 2, т. 1 от КТ и по смисъла на чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕО) №883/2004, е предпоставка за прилагането на чл. 6а от КСО.
Разпоредбата се прилага по отношение определяне на осигурителния доход за командированите или изпратените в горепосочените държави наети лица, за които въз основа на регламентите за координация на системите за социална сигурност остава приложимо българското законодателство.
За срока на командироването или на изпращането на работника или служителя се осигуряват най-малко същите минимални условия на работа, каквито са установени за работниците и служителите, изпълняващи същата или сходна работа в приемащата държава.
На лицата, командировани по реда на чл. 121а, ал. 1,т. 1 и ал. 2, т. 1 от КТ, за които не се определени минимални ставки на заплащане в приемащата държава, месечният им осигурителен доход не може да бъде по-малък от дохода по чл. 6, ал. 2, т. 3 от КСО.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

- държавните служители по ***Закона за държавния служител;***
- съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители, както и членовете на Висшия съдебен съвет и инспекторите в инспектората към Висшия съдебен съвет;
- военнослужещите по ***Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България***, служителите по чл. 22, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ***Закона за противодействие на корупцията сред лицата заемащи публични длъжности***, резервистите на активна служба и резервистите на срочна служба в доброволния резерв по ***Закона за резерва на въоръжените сили на Република България***, държавните служители по ***Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража***, държавните служители по ***Закона за Държавна агенция "Национална сигурност***, по ***Закона за Държавна агенция "Разузнаване"***, по ***Закона за специалните разузнавателни средства***, офицерите и сержантите по ***Закона за Националната служба за охрана***, както и лицата по чл. 69, ал. 6 от КСО;
- кандидатите за младши съдии и младши прокурори и младши следователи по ***Закона за съдебна власт.***

Получените или начислените, но неизплатени или неначислени брутни месечни възнаграждения по тези правоотношения.
- не по-малък от минимална месечна работна заплата за страната (Виж Фиш I.I.8.1).
-не по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход (Виж Фиш I.I.8.2).

- общинските съветници, работниците и служителите в бюджетните предприятия по смисъла на §1, т. 1 от ДР на ***Закона за счетоводството*** и за избраните управител, контрольор, касиер и членовете на управителния и контролния съвет на етажната собственост по ***Закона за управление на етажната собственост***, както и учениците, включени в обучение чрез работа (дуална система на обучение);

О ОСИГУ
ЕСЪСТОЯ

Получените или начислените, но неизплатени или неначислени брутни месечни възнаграждения по тези правоотношения.
- не по-малък от минимална месечна работна заплата за страната (Виж Фиш I.I.8.1).
-не по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход (Виж Фиш I.I.8.2).

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

- лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност;
- лицата, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества, физическите лица - членове на неперсонифицирани дружества и лицата, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от ЗДДФЛ;
- регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители.

1. Осигурителен доход, върху който вноските се дължат авансово - месечен осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на дохода, определен със ***Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО)*** за съответната година.

2. Годишен осигурителен доход – формира се като разлика между декларирания с декларацията по чл. 50 от ***Закона за данъците върху доходите на физическите лица*** (ЗДДФЛ) доход от упражняване на трудова дейност и сбора от доходите, върху които са внасяни авансово осигурителни вноски и се определя за периода, за който е упражнявана дейността. (Виж Фиш I.I.8.3)

- лицата, които полагат труд без трудово правоотношение

Полученото възнаграждение след приспадане на разходите за дейността, определени по реда на ЗДДФЛ, но не по-голямо от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със ЗБДОО за календарната година.

ЗАБЕЛЕЖКА

Осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване не се дължат върху месечни възнаграждения за работа без трудови правоотношения след приспадане на разходите за дейността в следните случаи:

1. определеният доход е единствен за месеца, по-малък е от минималната работна заплата, установена за страната и лицето не е осигурено на основание чл. 4, ал. 1 от КСО;

2. лицата са пенсионери и не са декларирали желание за осигуряване;

3. лицата са осигурени на друго основание по чл. 4, ал. 1 от КСО върху максимален месечен размер на осигурителния доход;

4. при изплащане на възнаграждение за работа без трудово правоотношение на самоосигуряващите се лица осигурителни вноски не се внасят от възложителя на работата и не се удържат от възнаграждението. Осигурителните вноски се внасят от самоосигуряващите се лица при определяне на окончателния размер на месечния осигурителен доход по реда на чл. 6, ал. 9 от КСО.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

ВНИМАНИЕ

Лицата по чл. 16, чл. 17, чл. 17а и чл. 17б от НООСЛБГРЧМЛ не определят окончателен размер на месечния осигурителен доход по реда на чл. 6, ал. 9 от КСО.

Лицата по чл. 17 от *Наредбата за обществото осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (НООСЛБГРЧМЛ):*

- лицата, работещи в международни органи или организации със съгласието на компетентните български държавни органи;

→ Избран месечен осигурителен доход между минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със ЗБДОО за съответната календарна година.

Лицата по чл. 4, ал. 5, ал. 7 от КСО /чл. 16, 17а от НООСЛБГРЧМЛ/:

- лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник;
- съпругите/съпрузите на дългосрочно командированите служители в дипломатическа служба по време на задграничния им мандат, както и на командированите по реда на ***Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България*** служители на длъжности в международни организации или в други международни инициативи извън страната, за времето през което са пребивавали в чужбина по време на командировката, ако не са осигурени на друго основание или по законодателството на приемащата държава, съгласно действащ международен договор, по който Република България е страна.

→ минимален месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със ЗБДОО за календарната година.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

Лицата по чл. 4, ал. 9 от КСО /чл. 17б от НООСЛБГРЧМЛ/:
съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, когато с тяхно съгласие участват в упражняваната от тях трудова дейност.

→ минимален месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със ЗБДОО за календарната година.

КСО /чл. 17б от НООСЛБГРЧМЛ/:
съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 4, когато с тяхно

→ минимален осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители*, определен със ЗБДОО за календарната година.

Лицата по чл. 4а, ал. 1 от КСО/чл. 20, ал. 1 от НООСЛБГРЧМЛ/ (морски лица)

→ Избран месечен осигурителен доход между минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и максималния месечен размер на осигурителния доход, определени със ЗБДОО за съответната календарна година.
Избраният месечен осигурителен доход се декларира от морските лица пред работодателя в 7-дневен срок от датата, на която е започнало изпълнението на задълженията по трудовия договор и това е удостоверено писмено съгласно чл. 63, ал. 5 от ***Кодекса на труда***. Избраният месечен осигурителен доход може да се променя за всяка календарна година, ако морското лице е подало декларация пред своя работодател до края на януари на съответната календарна година.

Лицата по чл. 4а[1], ал. 1 от КСО/чл. 21, ал. 1 от НООСЛБГРЧМЛ/ (лицата, които извършват дейност по събиране на дивораст

→ Месечен осигурителен доход в размер на половината от минималната работна заплата за страната. Лицата внасят авансово и еднократно осигурителни вноски за съответния месец чрез държавното предприятие по чл. 163, ал. 1 от ***Закона за горите***. Не определят окончателен размер на осигурителния доход от реализираните доходи от тази дейност.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ ДОХОД ЗА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА

Осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване се дължат и в следните случаи:

➢ за времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 и чл. 4а, ал. 1 от КСО не са работили поради незаконно недопускане или отстраняване от работа, или когато са отстранени и в последствие възстановени на работа по реда, определен в специални закони. За тези периоди вноските за ДОО са върху последното брутно възнаграждение, ако лицето не е било осигурявано; ако лицето е било осигурявано на друго основание, осигурителните вноски се внасят върху разликата между последното брутно възнаграждение и осигурителния доход за периода, ако този доход е по-малък.

Вноските са изцяло за сметка на осигурителя, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 от КСО – вноските се внасят от работодателя им.

➢ за времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 и чл. 4а, ал. 1 от КСО са били без работа поради уволнение, което е признато за незаконно от компетентните органи – от датата на уволнението до възстановяването им на работа, но не по късно от 14 дни от влизането в сила на акта, с който се признава незаконността на уволнението от съответния компетентен орган. За тези периоди вноските за ДОО са върху последното брутно възнаграждение, ако лицето не е било осигурявано; ако лицето е било осигурявано на друго основание, осигурителните вноски се внасят върху разликата между последното брутно възнаграждение и осигурителния доход за периода, ако този доход е по-малък.

Осигурителните вноски са *изцяло за сметка на осигурителя, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 - вноските се внасят от работодателя им.*

➢ за времето, през което уволненият поради задържане от органите на властта е останал без работа в резултат на това, и не е бил привлечен като обвиняем, или е бил оправдан, или наказателното производство е било прекратено или наложеното наказание лишаване от свобода е признато по съответния ред за неоснователно наложено поради това, че не е извършил деянието или че извършеното деяние не съставлява престъпление.

За този период се внасят осигурителни вноски за ДОО за сметка на държавния бюджет върху последното брутно възнаграждение.

➢ за времето, през което трудоустроеното лице не работи, тъй като не му е предоставена подходяща работа от осигурителя съобразно предписанията на здравните органи.

В този случай вноските за ДОО са изцяло за сметка на осигурителя върху полагащото се обезщетение.

➢ когато лицето е получавало обезщетение за времето, през което е останало без работа по ***Кодекса на труда***, ***Закона за държавния служител*** и ***Закона за висшето образование.***

Вноските за ДОО се внасят върху получаваното обезщетение, като за работниците, служителите и за лицата по чл. 4а, ал. 1 от КСО се разпределят по чл. 6, ал. 3, т. 8 и 9 от КСО, а за държавните служители вноските са за сметка на държавния бюджет.

➢ за периодите на временна неработоспособност, бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя) се дължат осигурителни вноски от самоосигуряващо се лице, когато е осигурено само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт.

СОЦИАЛНИ РАЗХОДИ КАТО ЕЛЕМЕНТ НА МЕСЕЧНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД
чл. 6, ал. 12 от КСО

Сумите (средствата), предоставени за сметка на социалните разходи, са елемент на осигурителния доход.
Социалните разходи са осигурителен доход по смисъла на чл. 6, ал. 2 от КСО, давани постоянно или периодично пряко на лицата по чл. 4, ал. 1 от КСО в пари или в натура.
Осигурителните вноски се дължат за всички фондове на държавното обществено осигуряване и Учителски пенсионен фонд, и се включват в месечния осигурителен доход на лицата.